

A França, la còlera dels agricultors no s'atura

written by Lluita Internacionalista | 6 de febrer de 2024

Les manifestacions es multipliquen en diversos països europeus, testimonis del fracàs de la Política Agrícola Comuna (PAC). Aquesta ràbia pagesa és especialment virulenta a França, mobilitzant a desenes de milers d'agricultors amb mitjans d'acció inèdits a aquesta escala: bloquejos de carreteres que impedeixen l'accés a les ciutats i que amenaça de bloquejar París. El pànic s'apodera del govern, que tem la paralització de l'activitat econòmica i que altres sectors s'uneixin a la lluita.

Els motius de la revolta dels agricultors francesos són similars als dels seus homòlegs d'altres països. La majoria no guanya prou amb el seu treball per a viure, malgrat les complicades i a vegades opaques ajudes i subvencions, que no beneficien als qui més les necessiten. El que és clar és que els ingressos procedents de les vendes, fins i tot augmentats per les subvencions, no cobreixen els costos de producció, o no els cobreixen prou. Això és cert per a la majoria dels agricultors, però no per a tots, perquè a una minoria d'agricultors a gran escala els va bé!

Fins aquí els fets. Quines són les causes? Els agricultors es troben entre dos focs: abans de la producció, han de suportar el pes de la indústria (preus dels inputs, llavors, maquinària, energia), de les finances (elevat endeutament) i dels impostos estatals, inclosos els del gasoil per a ús professional. En la fase posterior, no tenen cap control sobre els seus preus de venda, que es veuen pressionats a la baixa per l'agroindústria, els supermercats, els majoristes i els exportadors, que obtenen beneficis a la seva costa. En resum, els capitalistes es mengen el fruit del seu treball.

No enfrontar entre si als agricultors

Aquesta tragèdia no és exclusiva de França. En tota Europa (i en altres llocs), els governs han respost a les creixents dificultats a les quals s'enfronten els agricultors, augmentant la productivitat de les explotacions, amb vista a la «competitivitat». Les conseqüències: menys explotacions i més grans, eliminació de les estructures més petites, que provoca fallides i a vegades suïcidis, i una carrera per fer inversions que condueixen a un endeutament insuportable. La política agrícola europea ha exercit el seu paper erradicant les pràctiques agrícoles tradicionals, com les llavors conservades en l'explotació, obligant els agricultors a comprar a les grans empreses.

Mateixos explotadors, mateixa lluita? Això hauria de ser evident, sobretot perquè els grups capitalistes que roben als agricultors no tenen pàtria, inverteixen en un país o un altre o es retiren en funció dels seus beneficis (per exemple Danone, que tanca la fàbrica a Catalunya). Danone, Unilever, Nestlé, els cinc gegants del cereal que monopolitzen el comerç del blat: l'enemic és identificable. L'enemic de l'agricultor francès no és l'agricultor espanyol o alemany, cap als quals ens agradaria desviar la seva ira.

El pa de cada dia per al Rassemblement National i els seus homòlegs

En aquesta situació convulsa, l'extrema dreta fa avançar als seus peons apuntant als supòsits responsables del desemparament dels agricultors (burocràcia, impostos, controls, ecologistes, restriccions als pesticides, etc.) amb respostes falses que combinen demagògia nacionalista i liberalisme a ultrança. Aquestes denúncies perdonen a les finances, la gran distribució i la indústria. A França, la dreta tradicional –inclòs el Govern– s'aferra a aquesta línia per a no deixar-la-hi al Rassemblement National, del qual només es diferencia per la seva cautela enfront del

proteccionisme.

L'esquerra reformista i aburguesada té poc a dir. Reconeix la legitimitat de la còlera pagesa, però no té cap resposta creïble a causa de la seva negativa a qüestionar i enfrontar-se al capitalisme. A la seva manera, defensa la «competitivitat de les explotacions franceses», un eslògan afavorit pel govern, però que pot traduir-se en qualsevol país com a “explotacions alemanyes”, “explotacions italianes”, etc. Cal ser més dinàmic que els veïns si es vol arrabassar quota de mercat a la competència.

Així doncs, en tots els països, l'anomenada dreta moderada i la falsa esquerra estan buidant el camí a l'extrema dreta, que apareix més decidida i paradoxalment més concreta, amb reivindicacions sempre negatives (cal acabar amb...) i eslògans buits sobre la fi de les importacions, però que afalaguen a la base pagesa en lluita.

La pagesia no és homogènia

La FNSEA, pseudo sindicat que pretén defensar els pagesos pobres mentre paga quotes al MEDEF, l'organització patronal, posa l'accent en la unitat del món camperol, pretenent representar-lo en exclusiva. Aquesta és la primera mentida que cal combatre, perquè serveix per a mobilitzar els petits productors, que són els més nombrosos, en defensa de causes que no els pertanyen i que sovint van fins i tot en contra dels seus interessos. Prenguem per exemple la ramaderia industrial, amb les seves megagranges, els seus projectes d'explotacions de mil vaques o més, el bombament de les reserves d'aigua, el gigantisme i la concentració que eliminen els menys eficaços, als quals no poden igualar els preus. França tampoc és una excepció.

En tots els països trobem la mateixa retòrica: la competència estrangera és intrínsecament deslleial, no respecta ni els drets socials ni les normes mediambientals: a França denunciem

els viticultors i productors de fruites i hortalisses espanyols, a Espanya denuncien als citricultors dels països del Sud. Per a continuar sent competitius, necessitem poder explotar encara més els treballadors i contaminar sense traves. Desgraciadament, aquesta és una línia argumental que trobem en les manifestacions actuals, retransmesa per l'extrema dreta: com difícilment podem pensar en un proteccionisme total, hem d'alinear-nos amb els estàndards socials i ecològics més baixos.

Lògicament, la denúncia de la «burocràcia» i els controls és assumida amb entusiasme tant per l'extrema dreta com per l'anomenada dreta moderada. Va acompanyada de declaracions d'odi contra tots els que defensen el medi ambient, i sovint es combina amb la negació: el canvi climàtic, la sequera, els riscos per a la salut associats als pesticides... tot és fals i forma part d'una conspiració contra els agricultors locals, que estan sotmesos a més restriccions que els d'altres països.

Una política revolucionària, un programa d'emergència

Res nou sota el sol per als marxistes revolucionaris que saben que no tot el que es mou és vermell i que la radicalitat del moviment no és garantia del seu caràcter progressista, encara que la ràbia estigui justificada. La petita burgesia és una categoria social heterogènia que posseeix els seus mitjans de producció, o creu posseir-los, en una posició econòmica intermèdia entre l'alta burgesia explotadora, a la qual no pot aspirar a unir-se, i el proletariat, al qual tem alhora que està gelós de les conquestes que ha obtingut gràcies a les seves lluites. Una categoria heterogènia: en el cas dels pagesos, no sols existeixen enormes disparitats d'ingressos, sinó que també cal distingir entre les explotacions familiars i les que ocupen treballadors permanents o estacionals.

Abans de res, cal no oblidar el proletariat agrícola: els que treballen en les grans explotacions ramaderes, en la viticultura i en la producció hortofructícola, però també els

que treballen en les indústries agroalimentàries i per a les empreses que fan cada vegada més el cultiu, la sembra i la collita en l'agricultura a gran escala. Això és tant o més important malgrat que els comentaris sobre la revolta dels agricultors mai l'esmenten, excepte com una de les «càrregues» que obstaculitzen la competitivitat. En tots els països, aquests assalariats figuren entre els pitjor pagats i els més mal coberts per la protecció social, amb un esment especial per als temporers.

Però si no volem que la unitat d'agricultors i treballadors es quedi en un eslògan buit, hem de donar respostes a l'angoixa de la majoria dels agricultors, dels quals no són ni explotadors ni rics i que expressen la seva còlera i la seva consternació. Cal oferir-los-hi la mà, buscar pacientment el diàleg i mostrar qui és el veritable responsable de la seva misèria.

En un moment en què l'alternativa entre el feixisme i la revolució proletària estava clarament plantejada, i en què una qüestió decisiva era saber de quin costat podia inclinar-se una petita burgesia desesperada, el Programa de Transició de 1938 tractava de la política proletària cap a la pagesia. D'aquí la importància per al partit revolucionari de "donar respostes clares i concretes": "Mentre el pagès continuï sent un petit productor «independent», necessita crèdits barats, preus accessibles per a la maquinària agrícola i els fertilitzants, condicions de transport favorables i una organització honesta per a la venda dels productes agrícoles". No és molt actual?

Següent frase: "No obstant això, els bancs, els trusts i els comerciants saquegen al pagès per tots costats". D'això es dedueix que avui, com en el passat, no és possible cap millora real i duradora de la situació de la majoria dels pagesos sense passar per l'adreçador als saquejadors i expropiar-los.

Sobre aquestes bases, els marxistes revolucionaris han de

presentar un programa d'urgència, en tots els països i almenys a escala europea.

Gérard Florenson